

De olietanker heeft geen stuurman

Reflectie

'Nederlandse politici en beleidsmakers hebben de hoop opgegeven om te sturen op duurzame energie.'

Hoogleraar milieubeleid Arthur Mol ziet dat de wereld langzaam duurzame oplossingen voor het energievraagstuk vindt. Maar hij vraagt zich af of de mensheid snel genoeg bijstuurt. 'Als China ineens besluit zich niets aan te trekken van klimaatverandering, is er niemand die daar wat aan kan doen.'

Arthur Mol, hoogleraar milieubeleid aan Wageningen University, onderdeel van Wageningen UR:

'Rond de eeuwwisseling waren biobrandstoffen nagenoeg onomstreden. Ze waren hernieuwbaar en dus goed voor de planeet. Dat was ook de tijd waarin de Europese Unie besloot dat er biobrandstof bijgemengd moest gaan worden in transportbrandstoffen. Sinds 2008 is het enthousiasme flink afgenomen. Biobrandstoffen bleken natuurlijk ook geen wondermiddel. Discussies over *food or fuel* en berekeningen dat sommige biobrandstoffen eerder voor meer dan voor minder uitstoot van CO₂ zorgden, hebben overal in de wereld reacties opgeroepen. Hier in Europa speelde de discussie het sterkst. Brazilië en de Verenigde Staten werken ook wel aan regels, maar die zijn lang niet zo

streng als hier. Europa is niet teruggekomen van de voorschriften om biobrandstoffen bij te mengen, maar heeft wel geëist dat een producent moet kunnen aantonen hoe groot de ecologische voetafdruk van zijn biobrandstof is. Het is interessant te zien hoe verschillend de reacties op de discussie zijn. Brazilië, dat al heel lang bio-ethanol produceert, legt vooral de nadruk op sociale aspecten, terwijl China één hele heldere regel heeft: Chinees land dat geschikt is voor het verbouwen van voedsel mag niet gebruikt worden voor biobrandstof. Met wat je buiten China koopt, mag je doen wat je wilt.'

Onzekere toekomst

'Het energievraagstuk één van de meest complexe vraagstukken die er zijn. Het is moeilijk in te schatten waar de toekomst ligt. Moet je

als producent geld investeren om te voldoen aan de eisen van de EU, of kun je maar beter inzetten op tweedegeneratiebrandstoffen uit reststromen? Moet je als Braziliaan voldoen aan Europese eisen, of verkoop je je spullen gewoon aan andere partijen die minder kritisch zijn, zoals China? Moet je wel inzetten op biobrandstoffen, of rijden we over twintig jaar allemaal in een elektrische auto gevoed door zon en wind?

Veel vragen en onzekerheid dus, en dat wordt nog eens versterkt doordat er niemand aan het stuur zit. De ontwikkelingen van de afgelopen jaren stemmen licht optimistisch over de vraag of we er in slagen alternatieven te vinden voor fossiele brandstoffen. De menselijke geest is creatief genoeg om duurzame oplossingen te verzinnen. Het is hoogstens de vraag welk pakket aan oplossingen uiteindelijk het beste blijkt.

Waar ik minder optimistisch over ben is over de vraag of het op tijd gaat lukken deze oplossingen wereldwijd te implementeren. We leven in een wereld met meerdere machtscentra waarin niemand in staat is een wereldwijde oplossing op te leggen. Als China besluit zich niets aan te trekken van klimaatverandering, is er niemand die daar wat aan kan doen. Het is daarom erg relevant om op zoek te gaan naar mechanismes die complexe, globale processen kunnen sturen. Daar zijn wel ideeën over, maar er bestaat weinig consensus over, laat staan mogelijkheden voor implementatie.'

Boot gemist

'Wat me in Nederland opvalt is dat politiek en beleid de hoop hebben opgegeven om te sturen. Liepen we dertig jaar geleden nog voorop, nu hebben we de boot volledig gemist bij windenergie, en dreigt hetzelfde te gebeuren bij andere vormen van duurzame energie. Nederlandse ambtenaren zijn bang op het verkeerde paard te wedden. Net over de grens in Duitsland zie je veel meer stuurkracht: garandeer een goede prijs voor levering van groene stroom en je ziet allerlei initiatieven opbloeien.

Wereldwijd mag het dan aan een centrale sturende instantie ontbreken, in Nederland kunnen we best kiezen voor een duurzame productie van energie die ons minder afhankelijk maakt van olielanden en het zicht op de toekomst een stuk aantrekkelijker maakt.'